

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:	
Égőz évre	16 kor
Hegyedévre	4 "
Helyben hához kordva:	
Égőz évre	20 kor
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Égőz évre	24 kor
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
hasony utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczna-utca 2.

A szerkesztőség kérésekre visszafizetés
vagy megfizetésre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Helyes számú ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 3.

Sajtótörvény?

Egy kis kimutatás az egész. Az öszegezés minden számodásnál szükséges. Semmisen világítja meg jobban társadalmi életünk nivóját, mint egy kis beletekintés a nagyváradai magyar királyi törvényszék, mint esküdtszék elé vitt bűnesetekbe s a róluk hozott ítéletekbe.

Az 1907-ik évben tárgyalásra kitűzött anyaga és száma a peres eseteknek mutatja, mily nagy számmal vannak társadalmunkban, kik önmaguk erkölcsi nihil számba mennek, a társadalom testében pedig valóságos vadhu-t képeznek. Emberi élet, vagy becsület rablói.

Forrong a mai társadalom az emberi jogokért és szabadságért. Helyes. Az Isten is urnak teremtette az embert. Ugyvan. Legyen ur a természet elemei fölött, de ur legyen önmaga fölött is. Amíg ez meglesz, addig fogja ismerni más jogait, szabadságát, uraságát is. Amint ezt nem ismeri, s mégis követelőzik jogért és szabadságért, a gazságnak követel szabadságot. Más jogaiba beleütközik s eljátsza önmaga uraságát. Mert azt csak nem lehet mondani, hogy a gazember ur és szabadsághős, igazságos és más jogainak tisztelője.

Erre tessék megtanítani az embereket!

Sőt ezt tessék megtanulni első sorban azoknak, kik a legfőbb tanító és bíró szerepét játsszák a nyilvánosság előtt.

Szólás és sajtószabadság, de tisztességes módon kezelve, főlemeli a társadalmat, mert önmagának becsületet, másnak pedig jogbiztonságot szerez.

Ebből a szempontból kell elbírálni a nagyváradai esküdtszék tárgyalásainak eredményét. Első sorban fontosak a sajtóügyi tárgyalások, mert a sajtó ma a legfőbb tanító és bíró szerepét játssza a nagy közönség előtt.

De mit gondoljon a józan ítéletű közönség a sajtó azon részéről, mely a nagyváradai esküdtszéknek januári ülészakában 10 esetben kétszer, februári ülészakában 8 esetben háromszor, április havi ülészakában pedig mind az öt esetben maga szolgáltatott anyagot hivatalból, vagy magánosoktól beadott vádak alapján a tárgyalásokra?!

Januárban vádat emeltek egyik szerkesztő ellen szeméremértő hirdetés miatt, a másik ellen osztály elleni izgatás miatt. Februárban vádat emeltek mind a három esetben nyomtatvány utján elkövetett rágalmas és becsületsértés miatt. Az áprilisban tárgyalt vádak sorrendje ez: rágalmas és becsületsértés zsarolás állítólagos ráfogása miatt; becsületsértés a miatt, hogy egy magas állású ember állítólag keveset tart becsületére; rágalmas és izgatás egy igazgatóra állítólagos antiszemita

izgatások ráfogása miatt; izgatás a katolikus vallás és intézményei ellen; rágalmas és becsületsértés egy aljegyző ellen téves információk alapján irt dolgok miatt.

Ehez nem kell egváb, hogy belássa mindenki, hánszor lótt bakot a sajtó némelyik munkása. Lehet tévedni, az emberi dolog, de vadásznak nem szabad szerencsét kívánni akár jó, akár rossz vadász. A jó vadász feldühödik a szerencsekívánon, mert lekicsinyelve érzi magát; a rossz vadász meg annál veszedelmesebb, ha szerencsét kívánnak neki, mert abban elbizakodva vakon mindenbe belelő. Ember, vagy nem ember, az bizonyos, hogy akkor teszi legokosabban, ha egyáltalán puskát nem vesz a kezébe.

A hírlapírónak is meglehet bocsátani tévedését, de a lesipuskást és orrvadászt ott is le kell fegyverezni, mert míg orozva támad, nagyon sok ember becsületében teszen kárt. Mit ér az, ha az ilyen hírlapíró 8 hónapi fogházra és 10 korona pénzbüntetésre ítélnék, ki rendszeresen üzi a szeméthordást s ártatlanok keverednek a legnagyobb szegyenbe?!

Vagy miért hagynak irótollat az olyan ember kezében, ki írásai következményei elől bujkál s a budapesti rendőrség kénytelen beismeri balfogását, hogy előállítani nem tudja; s már két esetben fordult a jószívű megtámadottak lefegyve-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Öszentsége levélváltása Menelik királlyal.*

Nem régiben hozták a lapok a hirt Öszentségének Menelik szerencsen királyhoz intézett leveléről, e király válaszárol és a Szentatyának szánt kitüntetéséről. Mivel e levélváltás igen közelről érdeklő a szent missiók ügyét, megfelelő lesz ezt terjedelmesebben ismertetni. Ismertetésünkben legyen vezérlőnk *Jarossean* kapucinus rendű püspöknek *Hararból* 1907 február 21-ről keletzett levele, melynek teljes szövege a következő:

„Alapítása óta (1846) mindig sok megpróbáltatásnak volt missiónk kitéve, de mégis ritkán volt része olyan ekeseredett üldözésben, mint amilyet 1903 óta kell szenvednünk.

E siralmas körülmények közt hasztalan kiáltottam mindazokhoz, kiknek — emberileg szólva — hatalmukban állott volna segítségünkre és oltalmunkra lenni. Végre elhatároztam, hogy annak figyelmét és részvétét irányítom szenvedéseinkre, ki a földön kizárólag a béke fejedelme, s őt kérem meg közbenjárásra Ethiopia királyánál. Tudtam hogy a hatalmas Negusz bizonyára figyelmes lesz arra a szóra, mely minden keresztény hivek közös atyjától származik.

Nem sokat késett a Gondviselés, hogy alkamat adjon tervem megvalósítására, mely nagyon szívenem fektűt.

Különböző missió-érdekek szükségessé tették, hogy *Joakim* atyát, missióimnak e tiszteletre méltó dékánját, Rómába küldjem. Órá biztam tehát, hogy eszközöljön ki Öszentségétől egy levelet a Negusz Öfelségéhez.

Joakim atya 1905 agusztusában utazott el tőlünk Néhány hónap mulva sok utánjárás után levelet nitézett hozzám:

„Szolgálhatok a biztos örömhírral, hogy itt kedvező a hangulat kérelmével szemben; mivel azonban nem akarják esetleges sikertelenségnek kitenni a Szent atyának saját kézírású levelét, várni kell, hogy a Gondviselés, mely már kormányozta a szíveket, megfelelően kormányozza az eseményeket is.”

Sokáig kellett még várni az igazán alkalmas időpontra. Szóval csak 1906. aug. 7-én érkezett hozzám Hararba a Szentatyá hirdadása, mikor első alkalommal ültük meg boldog vértanuink, Agathange és Cassian emlékünnepeit.

Öszentsége olasz nyelven irt levelének szövege a következő:

Hatalmas Meneliknek az ethiopiai királyok királyának

X. Pius pápa.

Hatalmas Negusz, Királyok Királya!
Oly nagy nevű és tisztelt emlékü. Elődünknek alkalmá volt egy emlékezetes körül-

ményből kifolyólag Szívednek nemességéhez fordulni és Felséged, igyekezőn érzelmeit Krisztus kegyelmességére méltónak mutatni, bebezonyította akkor, hogy a békesség és részvét igéi kellemesen hangoznak fülének.

Ma, mivel hasonlóan alakultak a körülmények, szívünkön van, hogy Felségedhez kérő ajánlással forduljak a katolikusok érdekében kik széles birodalmában lakoznak.

Semmi kétségünk sincs aziránt, hogy ők mint alattvalók alávétnek jogarod legmagasabb tekintélyének, mindamellert vallási szempontból Mi a mi magunk fiainak tekintjük őket.

Igy tekintve tehát a helyzetet, örömnkre szolgál, hogy a jóllétükről való gondoskodásban Felségeddel együtt kell osztozkodnunk.

Ettől az atyai érzelmekből kifolyó gondviseléstől indítatva, nem leplezhetjük el, Hatalmas Császár, a fájdalmas, melyet érzünk, mikor arról kell értesülnünk, hogy némely részében a sok tartománynak, mely nagy birodalmadat alkotja, a katolikusokat egyedül hitők miatt fogságba helyezik és javaikból kifosztják.

Ha, mit Isten ne engedjen, bűnösök volnának valami vétékben vagy lázadásban a törvények ellen, Felséged biztosan tudja, hogy nem emelnék szót érdekekben; azonban nem köztudomású dolog-e, hogy nehéz időkben az ethiops hazának és Öseid trónjának nem voltak hűségesebb alattvalói és hősiebb védelmezői mint p'd. Harar katolikusai, kikhez még sok másokat hasonlóan lehet találni?

Továbbá, ha dicséretre méltó szabadság szereretében Felséged szabadságot ad többi

* A kath. hitterjesztés lapjai májusi füzetéből.

rezési módjához, a tárgyaláson előszóval, vagy levélben való bocsánatkéréshez?!

Azért-e, hogy tovább folytathassák, amit a sajtó és egyesek becsületének kárára eddig kisebb-nagyobb szerencsével műveltek?!

Legyen szabad a gondolat a szabadsajtó útján, de ne szerepelhessen a szabadsajtó útján legfőbb tanító és bírő gyanánt az, ki több ízben nem ismert tisztességet s kinek becsülete fölött többször el kellett törni az ítélet pálcáját.

M. I.

A kiegyezés. Bécsből jelentik, hogy a jövő hétfőn az osztrák kormányban a kiegyezés közvetlen tárgyalására kiküldött miniszteri bizottság, melynek báró Beck miniszterelnök, dr Koritovszky pénzügyminiszter, dr Derschatta vasuti miniszter, dr Fort kereskedelmi miniszter és gróf Auersperg földmívelési miniszter a tagjai, tanácskozára ül össze. Ennek tárgyát az az elaborátum fogja adni, melyet az osztrák szakszabványbizottság az eddigi kiegyezési tárgyalások alapján az eddig elintézett kiegyezési anyagból kidolgozott. Ha ezt a dolgot a miniszteri bizottság elfogadja, úgy közlik ezt a magyar kormányval s tudomására adják azt is, hogy a további kiegyezési tárgyalásoknak, melyek legközelebb Budapesten fognak megindulni, ez lesz az alapja. A tárgyalások terminusa még pontosan nincs megállapítva, de nincs kizárva, hogy a legközelebbi hét utolsó napjaira várható.

A vasutasok fizetésrendezése. Fővárosi tudósítónk jelenti: Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter május hó 7-én terjeszti a képviselőház elé a vasutasok fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslatot. Ugyanekkor terjesztik elő a bizottságok a cseléd-törvényjavaslatról és az országos ipartanácsról a jelentést.

alatvalójának azt a vallást követni, amelyben azt vélik, legjobban engedelmeskednek az ég szavának, miért ne adná meg ugyan e türelem jótéteményét katolikus alatvalójának?

Bármiként álljanak is a dolgok. Mi meg vagyunk győződve, hogy a hatalmas Menelik egyenesen semmiféle határozott rendeletet nem adott a katolikusok üldözésére. E meggyőződés oly erős és biztos tudat nálunk, hogy nem babozunk Felséged megkérni, szüntesse meg a gyűlöletes igazságtalanságokat és zaklatásokat, melyeket némelyek nem ismerve jóakaratu szándékaidat, megengednek maguknak katolikus alatvalóid ellen, ami sajnálatos előítélelet erősít meg a nagylelkű Uralkodó dicsőségének kárára.

Orömünkre szolgál már most előre megmondhatni, hogy az igazságoságnak és kegyelemnek a ténye, melyet Felségedtől kérelmeztünk, mely különben is oly annyira illő emelkedett jelleméhez, dicső hírnevét nevelni fogja minden nemzet előtt; az irgalmak Istenétől pedig megnyeri a hatalmas császár azt a jutal-

A horvát kiegyezés és a Máv. Az államvasutakról a horvát egyezmény kapcsán az a tendenciózus hír került forgalomba, hogy Kossuth Ferenc beleegyezett abba, hogy a magyar államvasutaknál Horvátországban a hivatalos nyelv horvát legyen. Evvel szemben a Magyar tudósító illetékes helyről felhatalmazást kapott annak kijelentésére, hogy ebből a hírből egyetlen szó sem igaz. A magyar államvasutak horvátországi vonalain is az marad a hivatalos nyelv, ami eddig volt, vagyis a magyar. Kossuth Ferenc csupán abba egyezett bele, hogy a horvátországi állomásokon első sorban az állomás horvát nevét írják ki, mert Horvátország autonóm joga, hogy községei nevét maga állapítsa meg. Még abban is megállapítás jött létre, hogy a közönséggel érintkező vasuti alkalmazottak a horvát nyelvet is tudják, ne csupán a magyar nyelvet. E célból kívánatos, hogy mennél több horvát honos jelentkezzen vasuti szolgálatra. E célból a vasuti ösztöndíjak számát 12-ről 30-ra emelték. A közlekedési tantolyamra való felvételnél nem kívánatik meg a magyar nyelv tudása is, de a tantolyamról való kilépésnél igen. Ezek az engedmények, melyeket Kossuth a horvátoknak tett.

A gyermekkórház egy éve.

A nagyváradi Szaroveszky gyermekkórház évről-évre mind fényesebben igazolja áldásos működéseivel, hogy hízogot pótol s mily fontos szolgálatot tesz a város közegészségügyének.

Négy év alatt 7000-nél több szegény gyermek gyógykezelésével háttára kötelező érdemeket szereztek úgy az igazgató-főorvos, mint a műtőorvos és az ápolók, akiknek buzgalma önmagában hordja dicséretét

A gyermekkórház választmánya tegnap gyűlést tartott a polgármester elnöke alatt, amelyen jelen voltak: dr Baróthy Akos v. főorvos, dr Vucskics Gyula, Ragány János, dr

Altmann Jakab, Stark Gyula, Szűts Géza, dr Schiff Ede, dr Cseresnyés Béla.

Az igazgató főorvos bemutatta a kórház múlt évi zárszámadását és az 1908. évi költségvetését. Ez utóbbi szerint a napi ápolási díjak 1 K 45 fillérben vannak előirányozva, tehát 3 fillérrel kevesebbe, mint a mostani ápolási díj. Ugy a zárszámadást, mint a költségvetést elfogadták.

Ezután dr Schiff Ernő terjesztette elő érdekes jelentését. Ennek érdekesebb adatait a következőkben adjuk:

Kezelve lett összesen az 1906. év folyamán 2196 bejáró beteg. (319-el több, mint az előző évben, az Ambulans betegforgalom a kórház fennállásának 4 éve alatt megháromszorozódott.)

Fekvő betegek száma összesen 336. (83-al több mint 1905-ben.)

Az ápolási napok száma 10.108. (2483 ápolási nappal több, mint 1905-ben) egy-egy beteg átlagos ápolási tartama 30 nap. Átlagos napi beteglétszám 277.

A 336 fekvő beteg közül elbocsátott 288, még pedig teljesen gyógyultan 201 azaz 64 százalék, javultan 69 azaz 22 százalék, javulatlanul 16 azaz 5.1 százalék, elhalt 27 azaz 8 százalék.

A sebészi osztály Dr Rácz Miksa kiváló vezetése alatt folyton fokozódó beteglétszámot mutat, úgy hogy a sebési esetek az elmúlt évben már az összlétszám 32.7 százalékra emelkedtek. Összesen 122 kisebb nagyobb méretű műtét végeztetett, valamennyi dr Rácz Miksa műtőorvos által.

Szemészeti tanácsadókként dr Waldmann Béla működött, úgy neki, mint dr Fisch Áronnak, a ki néhány esetben a tudományos boncolást volt szíves végezni, jegyzőkönyvi köszönetet indítványoz az igazgató.

A kórház pénzügyi vezetése nemcsak tartja a költségvetés keretét, hanem dacára annak, hogy 2483 ápolási nappal több volt az előirányzatnál, mégis megtakarítás mutatkozik. A kórház tehát továbbra is teljesen fezi szükségleteit, sőt alapanyagait is gyarapítja.

A kórház 4 évi fennállása alatt kezelve lett összesen 6194 bejáró és 1018 fekvő beteg.

A kórház az elmúlt évben egy Röntgen laboratóriummal gyarapodott 5000 korona ér-

mat, melyet szíves érzelmeink őszinteségében kívánunk,

Rómában a Vatikánban 1906 július 18-án, pápaságunk harmadik évében.

X. pius pápa.

Birtokában lévén már e szép levélnek, siettem azt gyors és biztos futárral Addis-Ababa-ba juttatni, hol Vazul atya vette kezébe augusztus 18-án, uralkodónk születése napjának 73. ik évfordulóján, s két nap múlva a pápai levél már Öfelsége elé került.

Ime, milyen szavakkal számol be Vazul atya augusztus 22-ikéről kelt levelében a kihallgatásról, melyet kapott:

Tegnap hívtak a gebbi-be (a Negusz palotája) délután 4 óra körül. Pontban 6 órakor történt a kihallgatás. Jelen volt Ras Guxa és Mechach a Worgié, a Nadad Ras és részünkről Abba Johannes mint tolmács.

A császár azzal a szeretetteljes mosolylyal fogadott, mely sajátja, mely jóságos tekintetnek kiegészítője, s kezét nyújtá felém.

Honnan jön az a levél, melyet nekem hoz, — volt mindjárt hozzám intézett kérdése.

— Rómából, Felség; ez ami Szentatyánknak, a pápának a levele.

— Oh, az nagyon szép; milyen nagy szerencse! A levél azonban, mely Öfelségetől jön, nem tartalmazhat tüköt Ön előtt. A legnagyobb főpápnak e figyelme nagy örömmre szolgál és megvallom, igen meg vagyok tisztelve általa. Mi mindnyájan szeretjük a pápát, tiszteljük őt, s mivel minden kereszténynek atyja, nekünk is atyánk.

Atvén a levelet Menelik Öfelsége mélyen meghajtotta magát e szavakkal: Amen, Amen, Amen.

Ezt az alkalmat felhasználtam és megjegyeztem, hogy a levelet egyenesen Öfelségéhez küldeni idegen követ közbejöttével nélkül Öfelsége iránt való bizalomnak és nagybecsülésnek a jele, valamint bizonyítéka annak is, hogy a Szentatya cselekedetének nincs politikai hátere.

A császár igen meg volt elégedve e megjegyzéssel és mindjárt így válaszolt:

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testerőt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerárakban. — Ára övegenként 4.— korona.

tékben. A laboratorumot az intézet vezetője és műtőorvosa saját felelősségükre rendezték be, s az e célra begyűlt adományokból részletekben törlesztik. Az intézet vezetője hálás köszönetet mond a jószívű adakozóknak, a kik lehetővé tették, hogy aránylag rövid idő alatt a vételárnak majdnem fele törleszhető volt.

A laboratorum dr Rác Miksa műtőorvos szakszerű vezetése alatt áll, a ki sok időt igénylő munkáját teljesen díjtalanul végzi, a mennyiben a fizetőképesség részéről befolyó jövedelmet is, a laboratorum fenntartására és a vételár pótlására fordítja.

A kórház bárcsak egy év előtt lett 20 ágyról 32-re kibővítve, már ismét nem képes kielégíteni a szükségletet, s ezért az igazgató-őr orvos előterjesztést tett, az intézetnek pótlólag 50 ágyra történő kibővítésére.

Rimler Károly polgármester, elnök meleg hangon tolmácsolta úgy a jelen voltak, mint az egész város polgárságának köszönetét dr Schiff Ede igazgató-őr orvosnak, aki fáradhatlan buzgalomával mintaszerű nivóra emelte az intézetet.

A jelen voltak a jelentést el fogadták, az abban foglalt indítványokkal együtt.

Ezután a tulajdonképeni gyűlés véget ért, s a jelenlevők megtekintették az igazgató-őr orvos kalauzolása mellett a kórházat, amelyben példás rend és tisztaság uralkodik. A főorvos bemutatott egy pár ritkább betegülési esetet. Majd a Röntgen-laboratoriumot nézték meg, ahol dr Rác Miksa műtőorvos igen sikerült felvételeket eszközölt. Egy kis beteg gyermek mellkassát vettette a Röntgen-sugarak alá, s a jelen voltak még a szív mozgását is megfigyelhették a sikerült kísérletnél.

A város nyert pere.

— Fizesse, aki rendelte. —

Ezelőtt mintegy 4 évvel Kőszeghy József városi főmérnök a magyar ipar iránti előszerezetétől, nagy mennyiségű vaslapátot, kapát, csákányt stb. szerszámot rendelt meg Straszburgból az ottani »Le Meteor« témpari cégtől. A

szerszámok meg is érkeztek, s beraktározták azokat a vízvezetési szertárba. Mikor azonban a fizetésre került a sor, a városi tanács nem fogadta el a tudtán kívül rendelt árukról a számlát, s a 3026 kor. 90 fillér követelés kifizetését, természetesen megtagadta, azzal, hogy a város nem rendelt semmit a franciába ojtott német sógortól, s fizesse, aki rendelte.

A gyáros azonban pert indított Nagyvárad városa ellen. Az első bíróság a felperest keresetével elutasította, míg a kir. tábla ellenkező véleményben volt, s az összeg megfizetésére ítélte Nagyvárad városát.

A város felebbezése folytán az ügy a kir. Curia elé került, amely nem régen foglalkozott a dologgal, és pedig a városra kedvező eredményt nyel.

A Curia ugyanis keresetével elutasította a felperes céget, azzal, hogy a 253 kor. 60 fillér perköltésen felül még 73 kor. 30 fillér felebbezési költséget is tartozik megfizetni.

Az ítélet indokolása szerint a per anyagából kitűnik, hogy a számlákban körülírt árukat Kőszeghy József városi főmérnök rendelte meg. Minthogy pedig a város gazdasági ügyeit a közgyűlés határozatához képest a városi tanács vezeti, a főmérnök hatósági jogkörrel és önálló rendelkezési joggal nem bír. Amiből következik, hogy a városi főmérnök a város gazdasági ügyének intézésére hivatott városi tanács hozzájárulása vagy utólagos jóváhagyása nélkül a város nevében és a városi kötelező joghatállyal megrendeléseket nem tehet.

A felperes a per során nem bizonyította, hogy a rendelés tanácsi határozaton alapulna, vagy azt a tanács jóváhagyta volna, s így a városra az nem kötelező, s az árát a város kifizetni nem tartozik. Hogy bejelentette a tanácsnak a rendelést, az nem bizonyít semmit, mert a tanács hozzájárulását, vagy utólagos jóváhagyását nem pótolja, s így a főeskü általi bizonyításnak helye nincs.

A város tehát nem fizet.

A német azonban bizonyára újabb pert

indít és pedig a megrendelő főmérnök ellen, akinek bizonyára meg is kell fizetni a 3500 koronát.

Ilyen kellemetlenségekkel jár a hatáskör átlépése.

UJDONSÁGOK.

* **A tábori püspök elutazása.** Dr. Belopotoczky Kálmán. v. b. t. tanácsos, tábori püspök, nagyváradi kanonok, ki hivatalos útjában néhány napot Nagyváradon töltött a katonai lelkészség és kórház vizsgálatával, tegnap délután Erdélybe utazott, melynek nagyobb városaiban folytatja hivatalos szemleutját.

* **A király Budapesten.** Bécsből táviratozzák: Udvari körökből azt a hirt, hogy a király egyelőre nem megy Budapestre, megerősítik. Az uralkodó egész május havát Bécsben fogja tölteni. A király a tegnapi napot Schönbrunnban töltötte. A hónap első felében az uralkodó Bruckba megy, ahol két napig csapatszemlét tart. Junius 1-én a bécsi helyőrségnek diszkivonulása lesz. Junius 4-én ünnepiesen leleplezik a Volksgartenben az Erzsébet királyné-szobrot.

* **Az új főispáni titkár.** A m. kir. belügyminiszter dr. Bánóczy Kálmán Sátoraljaúj helyi városi árvaszéki ülnököt és helyettes polgármestert a belügyminiszteriumhoz miniszteri fogalmazóvá nevezte ki, és egyuttal főispáni titkári minőségben szolgálattételre Biharvármegye és Nagyvárad th. város főispánja mellé rendelte ki.

* **Alapítvány Vinkler emlékére.** A bihari alesperesi kerület tavaszi gyűlésén kegyelettel emlékezve Vinkler püspök haláláról elhatározta, hogy gyűjtést indít »Vinkler-alapítványra«, melynek kamatai szegény iskolák vagy tanítók segélyezésére fordíthatnának. Hasonló célú gyűjtésre felszólítja a többi esperesi kerület papságát is. E nemes célú törekvés méltó Vinkler emlékéhez.

— Tudom, hogy maguk nem a politika emberei, s az ilyen dolgok igen távol állanak önöktől, s annak örülök is. Elismerem azokat a hajlamokat és az érdeknélküli odaadást is, melyet velem és országommal szemben mutatnak. Mindenestre barátaim számába mennek.

— A missió barátunk — tette erre hozzá a Dedzsamacse Mechacha, tudjuk és szívesen elismerjük a szolgálatait, melyet nekünk tesz.

* * *

Miután bemutattam így Öszentsége levelét, átadtam az Önét is Öfelségének.

Elolvasta az uralkodó előttünk és így szólt miután befejezte:

Ennek a levélnek is nagyon örülök. A Dedzsamacse Mechachana uralkodójának a megjegyzését felhasználta a következő nyilatkozatra:

— Abba Andreas melkam so nacso. Üdvözlöm őt, mert jeruzsálemi ügyeimben nagyon sok segítségemre volt.

Vagy 20 percig tartott még a kihallgatás. Eltávozásom alkalmával Öfelsége újra melegen megrázta kezemet és mondta:

— Amen, amen, amen Öszentsége levelért!

Olaszul lévén írva a levél, visszaadta nekem az uralkodó, hogy fordítsam le franciára és az amhari nyelvre.

* * *

Pár nap múlva Menelik amhari nyelven ismerkedett meg ama levél szövegével, melyet Öszentsége hozzá intézett.

Igen érzékenyen érintette az üldözések felemlítése: hogy a Szentatya hivatkozik igazságára és kegyelmességére, ennek az lett az eredménye, hogy lassan-lassan csillapodott az üldözések heve, melyek még erősen folytak az ország különböző pontjain.

Vazul atyának ügyes tapintatossága, melyhez csatlakozott a befolyásos előkelők pártolása is, végre kivitte, hogy az uralkodó, miután több héten át fogalmazott, végre a következőkben mondta toliba a Szentatyának küldendő hivatalos választ:

* * *

Juda törzsének győzelmes oroszlánja

II. Menelik

az ethiopiai királyok királya.

Fusson el e levél Öszentségéhez

X. Pius pápához

minden patriarchák és más püspökök legfőbb fejéhez Barátságunktól és iránta érzett tisztelintüktől sugalmazott üdvözetünk hódolata legyen elfogadva.

Szentséges Atya!

A levél, melyet 1906. július 18-iki kelte Hozzánk intézett, szerencsésen megérkezett. Mig felolvasását hallgattuk, kellemesen ujjult meg előttünk emléke azoknak idején IX. Piushoz és XIII. Leóhoz fűztek. Igen megörvendeztünk a gondolatnak, hogy Szentséged Ilőzánk intézve e levelet, megeleveníteni szándékozik a régi jóakaró viszonyt.

Következésképp örömünkre szolgál látni, hogy Szentséged amint barátságos viszonyt tart fen a világnak más hatalmasságaival, bennünket is ugyanezzel a kegygyel tisztel meg.

Mi szintén hasonló érzelmeiket követve szívesen vettük körül a magunk részéről jóakarattal és halmoztuk el jötteteinkkel Maszaja és Taurin püspök urakat.

Engedje meg Szentatyánk, hogy nyilatkozzunk a katolikusokról is, kik országunkban laknak, kiknek érdekében hivatkozott kegyelmességünkre.

Ami azokat illeti, kiket birodalmunk törvényeinek megsértéséről és polgártársaikkal szemben igazságtalanul vádoltak vagy győztek meg, azokat emiatt büntették meg, s mi tudjuk, hogy Szentséged sem pazarolja ilyenekre jóakaratait.

Ami pedig azokat illeti, kik jobb lelkiütlek és nagyobb dicséretre lévén méltók, hitek maradtak akarathoz és tiszteletben tartották ez ország szokásait, mi biztosíthatjuk Szentségedet, hogy ezek a legteljesebb békeségnek örvendenek.

Most pedig Szentségednek hiteles bizonyítékot óhajtván adni iránta érzett barátságunkról, jelen levélhez kapcsolva küldjük Ethiopia Csillaga rendjelét és a nagy szalagot, mi birodalmunknak legjobban megtisztelő kitüntetésé.

Hisszük Szentatyánk, hogy ezt Szentséged teljes jóakarattal fogadja.

Iratott Addisz-Abbeba városában a kegyelem 1889-ik évének november 3-adján.

*** Javaslatok egy törvénymódosítás hoz.** A földművelésügyi miniszter módosítani kívánja a mezőgazdasági és mezőrendőrségről szóló 1904. évi XII. t. cikket a végrehajtás alkalmával tapasztalt alapján s felhívta az ország illetékes hatóságait, hogy észleleteiket közöljék. *Komlóssy József*, Nagyvárad város gazdasági tanácsnoka e tekintetben már beérkezett jelentését a tanácshoz. A tanácsnak a törvény módosításánál a következők figyelembe vételét kívánja: Megállapítandó, hogy a legelőbirtokosok mennyiben tekintendők jogi személynek? — A legelőbirtokosság által felfogadott gulyást és csordást, ha kötelességét nem teljesíti, a község elbocsáthassa s a legelőbirtokosság köteles mást alkalmazni. — A mezei közös dűlő utak, valamint a hegyi utak jókarban tartása tekintetében meg kell állapítani a hozzájárulás alapját képező irányelveket. — A városi faiskolák létesítésénél alkotandó szabályrendeletnél figyelembe kell venni, hogy a faiskolák főcélja, miszerint a város utcáin és terein szükséges fa ellátása. — Meg kellene állapítani azon legkisebb területet, amelyre a mezőgazdasági művelés alá tartozó, vagy hegyközség területe alá eső földek teloszthatók, mivel nélkül a városok fejlődését hátrányosan érintő külvárosrészek keletkeznek, ami káros különösen a tanügyre. — Ki kellene mondani a törvényben, hogy a mező és hegyőrök a vadőri szolgálatot is kötelesek teljesíteni.

*** Szanatórium bizottság Berettyó-Ujfaluban.** A József királyi herceg szanatóriuma tegnap értesítette Biharmegye alispánját, hogy Berettyóújfaluban a szanatórium bizottság megalakult s működését alapszabályok szerint megkezdette.

*** Requiem Lajcsák püspökért.** Ma délelőtt 10 órakor boldog emlékü *Lajcsák Ferenc* váradi püspök lelki üdvéért a kapucinus atyák templomában requiem lesz, melyet *Bunyitay Vince* apátkanonok fog engesztelésül bemutatni az egek Urának.

*** A románok nagyhete és Husvétja.** Gör. kath. és gör. keleti polgártársaink most tartják a nagyhetet, Krisztus kinszenvedésének emlékére. A nagycsütörtöki és nagypénteki szertartásokon nagy számmal voltak jelen a hívek. — A lábmosást, olajszentelést tegnapelőtt dr. *Radó Demeter* püspök végezte, aki ez alkalommal több végzett theologust szentelt áldozárrá. A tegnapi gyászszertartások meghatározott módon folytak le. Vasárnap hajnalban lesz a feláradás, amelyen a székesegyházban szintén dr. *Radó Demeter* püspök pontifikál. Ugyancsak ő tartja a Husvéti szent misét, a káptalan tagjai és a kebelbeli papság segédletével.

*** Az alkohol ellen** Kétszörös képviselőtestülete határozatot hozott a korcsmák és italméréseknek vásár és ünnepnap zárva tartása tárgyában. A képviselőtestület határozata szerint szombat este 8 órától hétfő reggel 8 óráig lennének zárva az italmérések. A margitai járásban ez az első alkoholelles képviselőtestületi határozat Beregszörörmény képviselőtestülete szintén állást foglalt az alkohol ellen indított mozgalomban. Legutóbb tartott közgyűlésén kimondotta a korcsmák és minden néven nevezendő helyek, hol alkoholt árusítanak, kivéve a gyógyszertárakat vásár- és ünnepnap zárva tartassanak. A képviselőtestületi határozatokat megfelelőbbé tették az italmérések tulajdonosai.

*** A honvédekért.** Jekelfalussy honvédelmi miniszter minden vármegye és város főispánjához egy-egy felkérést intézett a hon-

véd altisztek segélyezése tárgyában. A segélyezés célja a honvéd altiszteknek és azok törvényes utódaiknak állandó segélyt biztosítani, melyet az állam nem adhat. A segélyt a társadalom adakozása alapján véli megteremteni a honvédelmi miniszter és e végből országos társadalmi mozgalmat indított. A segély alapját aránylag igen rövid idő alatt akarja összehozni a honvédelmi miniszter. Ugyanis június 8-án a király koronázásának 40 éves évfordulóján már mint meglévő alappal kívánja megörökíteni a jubileumi évet. A főispán az alispánhoz küldte át a gyűjtő ívet, hogy minél szélesebb körben propagálják a mozgalom célját s gyarapítsák a honvéd altiszti segély alapot.

*** Két előadás jövedelme** Még élénk emlékeztünkben van az a színházi ünnep, mikor a kolozsvári nemzeti színház személyzete Nagyváradon, a nagyváradai színtársulat pedig ugyanekkor Kolozsvárott tartott előadást a Szigligeti szoborra. A két előadásról most készültek el a számadások, amely szerint a Nagyváradon tartott előadás jövedelme 935 korona 32 f., a kolozsvárott tartott előadás jövedelme 13 korona 90 fillér, tehát együtt a két előadás 949 korona 22 fillért jövedelmezett. Ez alkalommal a szobor-alap javára adakoztak: Nagy Bölöny József 20 K, Váradi Mór 20 K, özv. Des Echerolles Kuspén Sándorné 10 K, összesen 50 kor. Az előadások jövedelmével együtt 999 K 21 fillér. A számadásokat a szobor-bizottság elnöke állította össze, akinek első sorban érdeme a szép siker.

*** Nincs pályázó.** Vaskóhi járás körorvosi állásáról dr. *Pop Albin* lemondott. Az így megüresedett körorvosi állásra a főszolgabíró meghirdette a pályázatot, melynek határideje most járt le, pályázó azonban nem akadt. Ennek okául a főszolgabíró azt tudja be, hogy a körorvosi állás igen terhes munkakörrel van megterhelve igen kevés dotációval szemben. Kéri a főszolgabíró, hogy a körorvosi állásra az újabb pályázatot úgy hirdesse, miszerint a megválasztandó körorvos a körhöz tartozó 38 községet ne minden héten, hanem minden negyedévben köteles látogatni, csupán a körjegyzőségek székhelyeit kell minden héten felkeresni. Addig is míg az új választás meg lesz tartva a körorvosi teendőket dr. *Rednik János* járási orvos teljesíti.

*** Vasuti előléptetések.** A nagyváradai vasutasok közül május elsejével előléptek: Egi Sándor felügyelő, Butyka Lajos ellenőr főellenőrre, Turóczy Zsigmond, Géher Pál Antal, Váradi Ignác és Rózsa Ambrus.

*** Az Omge volt igazgatója öngyilkos.** Tegnap késő éjjel jutott köz tudomásra az a hír, hogy Förster Géza, az O. M. G. E. nagyérdemű nyug. igazgatója meghalt. A halál eset széles körben nagy részvétet keltett, amely részvét a mai napon még jobban fokozódott. Most híre futott, hogy a 72 éves öreg ur öngyilkos módon vetett véget életének. Egy papírvágó késsel ötször szíve táján megszúrta magát és elvérzett. Tettének oka az öt már egy év óta kinozó betegsége.

*** A mentők működése áprilisban.** A nagyváradai mentő-osztály április havi működéséről szóló kimutatást most adták ki. E szerint a mentő osztály az előző hónapban 26 balesetnél nyújtott segélyt, azonkívül 20 esetben szállított beteget. Működése tehát az elmúlt hónapban 46 esetben vétetett igénybe.

*** A bóza.** A kilenc tagból álló török társaság most 15-re szaporodott. Tegnap 6 török érkezett Aradról Musztafa Jahia főnökhöz. Az új tagok névsora a következő: Bere-

zat Kurlic, Szalmen Achmet, Ali Abul Medjib, Mursel Kurtin, Jusvif Tyamul, Kurtisz Jakul. Az új tagok tegnap jelentkeztek a rendőrségen. A törökök Aradról jöttek, hol még 8-an vannak. Aradon a törökök annyira elterjesztették a bóza italt, hogy igen sokan leszoktak az alkoholtól s inkább isszák a bózát, mint a pálinkát. Az ottani korcsmárosok nagy ellenségei lettek a bózas törököknek és egy halálesetből kifolyólag azt a hírt kezdték terjeszteni, hogy a halál a bózából állott be. Természetesen ezzel a híreszteléssel szemben ott van a temesvári főorvos bizonyítványa, melyben a bóza ital ártalmatlanságáról tesz bizonyosságot a főorvos.

*** Öngyilkosság.** Sarkadról jelenti tudósítónk, hogy ott egy Ungur Ferenc nevű 67 éves munkásember öngyilkosságot követett el. Ungur tegnapelőtt felfofozott a ház padlására és ott egy kötél segélyével felakasztotta magát, mire tettét észrevették már halott volt.

*** Ásványvizek megadóztatása.** Werkerle, mint pénzügyminiszter, értesítette az országos balneológiai egyesületet, hogy a külföldi ásványvizeknek községenkénti fogyasztási adóval leendő megterhelését megengedi. Ez a pénzügyminiszteri intézkedés azért üdvös, mert ezáltal a külföldi ásványvizek megadóztatásával a közönség a magyar ásványvizek felé fogja figyelmét fordítani — igazán elszomorító jelenség, hogy itt nálunk, ahol minden második falu jóformán tele van ásványforrással, mindent használnak, csak éppen magyar ásványvizet nem. — Orvosi szakvélemények szerint vannak ásványvizeink, amelyek a leghíresebb külföldi vizekkel megállják a versenyt. Egy borszéki, egy előpataki víz speciális, amelyen egyebütt nem lehet kapni. És mégis nem egy vendéglőben, nyilvános étkező helyeken a magyar ásványvizet kleszorításával külföldi vignettákkal tarkított üvegeket látunk, a magyar nemtörődömség nagyobb dicsőségére. Ebből a szempontból aztán, hiába adóztatja meg a pénzügyminiszter a külföldi ásványvizet, ha nem lesz meg a magyar közönségben a jóíkarar, a pártolás, előnyben részesíteni a külföldiekkel szemben, amelyek közül igen sokat csupán a reklám éltet!

*** Furfangos tolvaj.** Szatler Zsigmond főutcai ékszerész üzletében tegnapelőtt délután egy nő jelent meg s az üzletben lévő tanulóól egy gyűrűt vitt el, oly indo olással, hogy azt ő hozta csináltatás végett. A tanuló gyanútlanul kiszolgált a gyűrűt, csak később, Szatler visszaérkezte után tudta meg, hogy egy furfangos tolvajnak lett áldozatává. Szatler panaszt tett a rendőrségen, hol azonnal megindították a nyomozást, még tegnap eredménynyel. Tegnap délelőtt a rendőrség Gabriel János asztalos feleségét letartóztatta, mert igen erős volt a gyanu, hogy ő járt volna az üzletben. A rendőrségen Gabrielnét szembesítették Szatler tanulóójával, aki felismerte a tolvaj nőt. Gabrielné tagad mindent, a vizsgálatot azonban folytatnba tették ellene.

*** Lezuhant gyorsvonat.** Temesvárról jelentik: Budapest és Orsova közt közlekedő az a reggeli gyorsvonat, melyet a múlt hó közepén táján Kiskundorozsmán oly nagy szerencsétlenség ért, Porta Orientalis közelében lezuhant a vasuti töltésről. A gyorsvonat reggel 2 óra 45 perckor indult el Orsováról. A szerencsétlenség Porta Orientalis közelében Krassó-Szörény megye déli részében reggel 4-5 óra között történt. A vonat eddig ismeretlen okból kisiklott és a jelző kocsi kivételével a töltésről lezuhant. Az utasok közül nagyon sokan megsebesültek. A vonatkísérő vasuti személyzet

közül egy vasuti lakatos meghalt. A hirt még hivatalosan nem erősítették meg.

* **Öngyilkos aggastyán.** Borzalmas módon vetett véget életének egy aggastyán Albis községben. Konz János ottani lakos, mint tudósítónk jelenti, már régebb idő óta foglalkozott az öngyilkosság gondolatával, melyet hozzátartozói előtt többször hangoztatott is. Egy ízben háza udvarán levő kutba ugrott bele öngyilkossági szándékából. Az esés azonban nem volt halálos s a kutban segítségért kezdett kiáltani az ember. Ekkor kihúzták a kutból, öngyilkossági szándékáról azonban nem mondott le. Végre is tegnapelőtt, mikor egyedül maradt, a kuthoz ment és ismét belevette magát. Most már halálos volt az esés s az öreg ember anélkül, hogy egy jajt kiáltott volna, megfuladt és meghalt. A borzalmas tetetet csak másnap vették észre, amikor is kihúzták a kutból a hullát. Az ember meggondolatlan tettének életuntság volt az oka.

* **A Püspök-fürdő megnyitása.** Május 1-jével új élet költözött a Püspök-fürdőbe. Kernáts János bérlő heteg óta fáradhatatlan buzgalommal, semmi áldozatot nem kimélve, arra törekedett, hogy a fürdő jó hírnevéhez méltóan adhassa át a nagyközönségnek s azt május hó 1-én megnyitotta. A gyönyörű fekvésű és minden kényelemmel ellátott fürdőben kitűnő konyhát, jó italokat és a legfigyelmesebb kiszolgálást találják a vendégek.

* **Nagy tűz Derjén.** Oriási tűz pusztított kedden a derjei határban. Lindenteld földbirtokosnak összehordott takarmánya gyuladt meg eddig ismeretlen okok miatt s azt teljesen elhamvasztotta. A megindított nyomozati eljárás még nem vezetett eredményre. Valószínű, hogy a tűz vigyázatlanságból keletkezett.

x **Értesítés.** Remek kivitelű csillárok s világító testek érkeztek, melyeket gyári áron árúsitok, mindennemű villamos vagy légszuszítási, jelző csengő, telefon munkálatok a legocsóbb áron. Kötségetés díjmentes. Telefon 556. Ifj. Stern Sándor, Bémer-tér 2.

IRODALOM.

Az Aquinói Szent Tamás Társaság érdekében.

Nem csekély feladat megoldásában küzd az Aquinói Szent Tamás Társaság. A keresztény ellenes, szociáldemokrata »mi tudósok« kifonatlan teszengéseivel szemben a keresztény bölcsélet zászlóját lobogtatja s igen érdemes munkát végez, mikor a jelenkor tudományos küzdelmei közepette az igazság útját kijelöli. Felvette munkaközébe a társulat a társadalmi kérdéseket is, hogy ebben mily hasznos irányító munkát végez, annak jellemző példáját éppen most látjuk. A sztrájk jogosságának kérdését, a mellyel most a budapesti Jogászegylet foglalkozik, az Aquinói Szent Tamás Társaság vetette fel és vitatta meg Magyarországon először.

A Társaság most füzetes kiadványsorozatot kíván megindítani, hogy működésének hatását minél szélesebb körre kiterjessze. E füzetes kiadványt minden egyes tag meg fogja kapni. A kiadvány megindítását a Társulat attól a feltételtől tette függővé, hogy az alapító és pártoló tagok száma elérje a 400-at. Az alapító tag egyszer s mindenkorra 100 koronát, a pártoló tag évenként 4 koronát fizet. A keresztény bölcsélet minden hívét felhívjuk, támogatassa a társulatot nemes feladatának elérésében erejéhez képest. Jelentkezések dr. Hanauer A. István titkárhoz (Budapest, IV. Papnövelde-utca 7. sz.) egyszerű levelezőlapon történhetnek.

Katholikus Hitterjesztés Lapjai.

A kath. hiterjesztés munkájának ismertetésében oly kiváló érdemeket szerzett folyóirat májusi füzeté a következő tartalommal jelent meg:

Tartalom: Japán legujabb prófétái. — Öszentsége levélváltása Menelik királlyal. — Főpásztori látogatás Afrika szívében. — Hírek a missziókból: Papnevelés Csékiangban; Vizilóvadászaton.

Képek: Ethiopia: benszülött papok öltö-zete; Francia Kongó: Ubangiban lakó törzsfő és őrsége; Francia Kongó: benszülöttek eszközei; Francia Kongó: gyümölcsös bánán fából; Francia Kongó: Kayo nevű gyarmat a folyó partján; Kína: részlet a Csé-kiangból; Kína: kínai szül-tésű és nevelésű kath. pap, Huang; Kína: Jun-ceng, kínai születésű és nevelésű kath. pap.

Egyházi földesur és szolgálói a középkorban.

A magyar jobbágság történetéről szóló könyvekbe, különösen Acsádi munkájába becsuszott botlások kiigazítása adott alkalmat Erdélyi László bencés főiskolai tanárnak a kezeink közt levő s a magyar jobbágság történetére sok világosságot derítő tanulmányának megírására.

Megcáfolja azt az unalomig hangoztatott történelmi hazugságot, hogy a rabszolga a középkor felfogása szerint nem ment ember-számba; bemutatja a pannonhalmi apátság népeit: az udvari szolgáltevéket, teherszállítókat, adózókat, őstermelőket, iparosokat, adatokat hoz fel annak bizonyítására hogy az apátság népének olyan jó sorsuk volt, hogy még szabad emberek is szívesen beálltak a szolgáló népek közé s hogy e jó sorban egyik-másik osztrálynak természetes szaporodása nagyobb volt, mint napjainkban a legjobban szaporodó európai népeknek, végül pedig előadja azoknak a XIII. századbeli jobbágypöröknek történetét, melyeket a jobbágyok sanyaru helyzetének bizonyítására szoktak felhozni s bebizonyítja, hogy eeknek oka nem az apátok kegyetlen szigorúsága, hanem azon időszak állandó mozgolódása; zavargásai voltak. Erdélyi László tanulmánya, amelyet először a Szent-István-Társulat tudományos és irodalmi osztályában olvasott fel s mely most ennek kiadásában is jelent meg, igen érdemes munka; előbbre viszi a tudományt, megoldani segít sokat vitatott fogas kérdéseket. Ara 1 korona megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében (Budapest, IV. kerület, Kecskeméti-u. 2.)

A »Jó Pásztor« c. egyházsónoklati folyóirat VI. száma tartalmaz szentbeszédeket hoz: Aldozócsütörtökre, bérmálásra, májusi ájtatosságra, pünkösd ünnepére, szentháromságra és Urnapra. Továbbá katekiziseket a Szentháromság titkáról, világ teremtéséről, az angyalokról stb. A folyóirat egész évre 8 kor. Megrendelhető Budapest, VII., Thököly-ut 16. címen.

Hittudományi Folyóirat. A Bölcséleti Folyóirat sajnálatos megszűnése folytán dr. Kiss János egyetemi tanár bölcséleti cikkeket a Hittudományi Folyóiratban közöl. Az a nagy érdek, a mely a keresztény irányu bölcsélet műveléséhez fűződik, szükségessé teszi a Hittudományi Folyóiratnak minél buzgóbb támogatását és széles körben való terjesztését. Az érdemes folyóirat negyedévenként az eddigi terjedelmében jelenik meg, ára egész évre 10 korona.

TANÜGY.

Testgyakorlás vagy tornaoktatás.

A mult héten foglalkozunk e helyen azzal a beadvánnyal, a melyet a községi iskolai tantestület intézett a községi iskolaszékhez a divatos torna vizsgák eltörlése érdekében. Tudva azonban azt, hogy a községi iskolaszék eljárása e tekintetben nagyon sok időt vesz igénybe, s lehetnek az iskolaszék tagjai között olyanok, akik a régi szokásokkal szakítani nem akarnak, a tantestület, hogy a huza-vonának minél előbb végét szakítsa, a tegnapi részletesen indokolt előterjesztést tett a királyi tanfelügyelőségnek, vizsgálja meg az eddigi tornavizsgák helytelenségét, s a multakból levonva a konzekvenciát hasson oda az iskolaszéknek, hogy a sablonos tornavizsgákat máj a jelen tanévben töröljék el.

EGYESÜLETEK.

Uj keresztény egyesületek. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a nagyváradi keresztény kereskedők és kereskedőifjak egyesületének alapszabályait jóváhagyta. A belügyminiszter pedig a padkői és kisgarami keresztény munkás egyesületek alapszabályait látta-mozta.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Szombat: Ocskay brigadéros.

Egyenlőség.

A Keszter-párnak főszerepei az Egyenlőségben vannak. Ez volt az a darab, a melyet ők vitték Nagyváradon diadalra s a mely mintha egyesenesen nekik íródott volna. Természetes, hogy tegnap fokozott érdeklődéssel várta őket a közönség, a színház is jobban megtelt s a közönség is jobban felmelegedett, mint az első vendéjátéknál. A darab nem hatott ugyan azzal a követlenséggel, mint mikor először láttuk, — hiszen ismertük már s Keszterék feledhetlenné tették a darabot magát is. Hanem azért Keszterék kiváló művészi alakítása most is az ujság ingerével kötötte le a figyelmet, a legteljesebb élvezetet szerezte meg a közönségnek, mely nem is fukarkodott a tapsokkal!

Mióta utoljára láttuk az Egyenlőséget — úgy látszik, Keszterék nélkül nem lehetett előadni — átalakult a színtársulat. A régi szereplők közül mindössze E. Kovács Mariska kedves közvetlensége és Szarvasi derék lelkésze maradtak a régiék. Az öreg lordot most Krasznay játszotta igen élethíven. Szerencsés estéje volt Körmendynek; szerepébe jóízű, természetes humort tudott önteni s mindvégig szívesen, ötle-tesen játszott. Kisebb szerepekben Sz. Gáspár A., Hevesi Gusztó, Beregi és Pogány Janka ügyeskedtek. A rendező nagyobb figyelmet tarthatott volna, hogy egy-két kérés elmaradt volna.

Pályázat a népszínműre. A »Népszínház-Vigopera« igazgatósága kétezer koronás pályadíjjal pályázatot hirdet népszínműre.

TÁVIRATOK.

A király Erzsébet szobra.

Bécs, május 3. A király a kölni virág-ünnepnek turingiai Szent Erzsébet és Erzsébet magyar királyné emlékére felajánlotta Erzsébet királynénak kis szobrát.

A külügyminiszter Berlinben.

Berlin, május 3. Aehrenthal báró tegnap délután Szögyény nagykövettel meglátogatta a Berlinben székelő nagyköveteket és különösen az olasz és francia nagykövettel sokáig tanácskozott a nemzetközi helyzetről. Tegnap este a magyar-osztrák nagykövetségen adott ebéden sokáig beszélgetett Tschirsky külügyi államtitkárral és Mühlberg külügyi államtitkárral. Aehrenthal ma délelőtt a külügyi hivatalban Tschirski államtitkárral tanácskozott s délelőtt Széchenyi gróf nagykövetségi tanácsoshoz ment ebédre, ki fele égenek közeli rokona. A külügyminiszter ma este jelen lesz Bülow herceg ebédjén, melyet születés napja alkalmából ad. Az ebéd után a pályaudvarhoz hajt és visszautazik Bécsbe.

Bécs, május 3. A Wiener Tagblatt jelent. Aehrenthal külügyminiszter környezetében beszél, hogy a berlini tárgyalások eredménye, amint várható volt, teljesen kielégítő. Aehrenthal Bécsbe érkeztek azt az igen örömdetes jelentést terjesztheti Öfelsége elé, hogy a dolgok fejlődésének a legnagyobb nyugalommal nézhetünk elébe. E szerint a hágai konferencia lefolyása és a külügyminiszter legközelebbi olaszországi utja elé teljes nyugalommal tekinthetünk.

A vezérkar reformálása.

Bécs, május 3. A hadügyminisztériumban a legközelebbi napokban Schönauich közös hadügyminiszter elnöklésével tanácskozás lesz, amelyen a vezérkari főnök és a csapatfelügyelők is részt vesznek. A konferencia szervezeti kérdéseket fog megvitatni, még pedig első sorban a vezérkar reformjának kérdését.

Fellázadt politikai foglyok.

Pétervár, május 3. A magánzárkában levő politikai foglyok fellázadtak. A börtön felügyelője megígérte nekik, hogy eltávolítja Orlov felügyelőt. A politikai száműzöttek száma ezidő szerint 13.000.

Egy híres baritonista rémtette.

Milanó, május 3. Rossi Arkangetus híres olasz baritonista, ki a földrengés idejében Szanfranciskóban vendégszerepelt és az ijedség következtében elvesztette hangját, tegnap elmezavarában ollóval kivágta a nyelvét. A kórházba szállították, ahol nyelvének még megmaradt részét is kivágta. Az énekes állapota nagyon veszedelmes.

Mexico fegyverkezik.

London, május 3. A Daily Chronicle-nek jelentik Newyorkból: Guantemala kormánya vonakodik Limez tábornokot Mexicanak kiadni, Limez azzal van vádolva, hogy Bullas volt köztársasági elnököt meggyilkolta s az egész országban erősen folyik a fegyverkezés.

Igazságszolgáltatás.

Kirendelés. A m. kir. igazságügyminiszter Busás Arpád telekkönyvi betétszerkesztő irnokot az élesdi, Kovács Zoltán és Laughhammer Sándor telekkönyvi betétszerkesztő irnokokat pedig a belényesi kir. járásbíróshoz, mint telekkönyvi hatósághoz rendelte ki.

REGÉNYCSARNOK.

Művészelet.

Írta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. —

32.

A nő pedig könyei közepette, átszellemlen, boldogan tekintett fel rá. — Ha még képes vagyok rá? — susogá, férje fejét levonva magához. Lensky már a diványon mellette ült, karját dereka köré fűzte. — Ha még képes vagyok rá! — Ajkaik találkoztak, Natália fejcséke vállára hanyatlott.

A csillárok gyertyái már-már kiégtek és kialvás előtt az egyik még fellobbant s néhány szikrát hullatott a japáni váza cserepeire, melyet Lensky indulatában összetört. Vőlegény korában rózsákkal megtöltve ajándékozta volt menyasszonyának Rómában, és ezért szerette úgy Natália s még XX-be is magával hozta.

Lensky sajátosságosan borult tekintettel szemlélte a cserepeket. — Es most feküdj le és igyekezzél felindulásodat szépen elaludni. — szölt engesztelőleg a fiatal asszonyhoz, ki oly töredelmesen engedelmesskedett, akár egy sírásban kifáradt kis gyermek. Férje még összetölte számára a narancsvirág kivonattal készült álomitalt, melyhez szokva volt és nyájas, türelmes csevegéssel álomba ringatá. Mire végre elaludt, boldog mosoly deríté ajkait.

De Lensky ez éjjel nem hunyta le szemét még le sem feküdt, hanem szobájában íróasztalához ült. Dolgozni akart, de a hangjegy-papir előtte érintetlen maradt.

Hogyan volt lehetséges, hogy neje az első kis megpróbáltatás alatt, már így összeroskadott! Miért beszélt áldozatról — áldozat! — Nem akart áldozatokat elfogadni tőle!

A fiatal asszony gyöngékedése folytán Natália, fogadási estélyei beszüntettek; Lensky barátainak legnagyobb részét ezentul már csak a házon kívül látta — »párfogónőit« pedig egyáltalán nem látta többé.

Natália igazán szégyelte kicsinyes, nyomorult elégedettségét, szégyelte a »scénát« mit férjének csinált és mégis elég bohó volt diadalának örülni és azt lehetőg kiaknázni.

Egész behizelgő, szelleműs, ellenállhatatlan szeretetreméltóságot latba vetette, hogy férjét az általa neki okozott veszteségért kárpótolja, sőt ismét teljesen meghódítsa magának. Háztartása vezetésében, melyet xx-ben eleinte kissé elhanyagolt, minden szeszélyét, hóbortját elöszeregetett számba vette; félig öntudatlan gyöngéd ravasszággal, kisebb-nagyobb különsegeit mind céljának elérésére, eszközképpen tudta felhasználni, s ép annyira ellágyította szívét, mint a mennyire hiúságának hízelt. És teljes mértékben elérte azt, a mire vágyott. Minden óvatosságról megfeledkezve, melyet helyzete parancsolt neki, Lensky ismét épen oly rajongó hódolattal feküdt lábainál, mint házassága kezdetén. Igaz, hogy elragadóan kedves is volt a menyecske, dacos göggyével, azzal az igazi göggyel, mely senki előtt sem tudott meghajolni, csak az imádott kedves előtt, a szenvedélyes odaadásban olvadt semmivé.

Hogy mit mondott ehhez a neje által mellőzött és elutasított nagy művész koteria? — Ah, ki is foglalkozott mindezekkel az emberekkel!

E mámorítóan boldog időben azonban mégis egy oly kellemetlenség érte Lenskyt, mely igen közről érintette. Három héttel a »Kalózok« előadására kitűzött nap előtt, az xx-i opera primadonnája, D. asszony, egy első-rangú művésznő, aki számára operájának női főszerepét írta, kijelentette, hogy semmi szín alatt sem éneklé a neki szánt szerepet. Lensky igen jól tudta, hogy az érzékeny »csillag« e váratlan ellenszegülését, tisztán neje meg gondolatlan göggyének köszönhető; ez keserves dolog volt ránézve; de a nélkül, hogy Natáliának csak egy szót is szölt volna róla, valahogy lenyelte a kellemetlen pillulát és belenyugodott hogy a »Kalózok« főszerepe, melyet a művésznő már tökéletesen megteremtett volt és oly nagyszerűen tudott érvényre juttatni most egy tehetséges, de még csiszolatlan s elfogult kezdő énekesnőre bízott.

Az előadás estéje elérkezett. Mindketten lázban égtek — Lensky is és neje is; — de míg Natália lázas reménykedéssel várta a nagy diadalt, Lenskyt a vereség miatti félelem gyötörte.

Tudta, hogy három nagy fontosságú dolog van ellene; oly vezérkönyv, mely opera számára tulköltői és szegény drámai hatásokban, a főszerep gyenge betöltése és a közönség egész, neje göggye által ellenségesen hangolt művész-és műpártoló koteriaja. Talán, hogy zenéje megmenti a helyzetet. A zene szép volt, azt érezte, s ebbe kelle reménykednie.

Natália még keresztet vetett homlokára és egy byzanczy, különös fekete email és aranykeretű szentelt Máriaképecskét akasztott nyakába, mielőtt a tűzbe ment, azaz, mielőtt az operába kocszott, hogy a karnagyi pálcát kezébe vegye.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, május 3.

Buza április	13.15	13.35
Rozs április	13.50	13.30
Tengeri május 1907	10.80	11.05
Repeze aug.-ra	27.80	28.24
Zab ápr.-ra	15.20	16.10

Értéktözsde.

Budapest, május 3.

Osztrák hitelrészvény	678.—
Magyar hitelrészvény	796.—
Leszámitoló bank	506.—
Rimamurányi	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	670.—
Közúti vasut	594.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 május 3-án.

Magyar aranyjárdék 4%	11.21
Magyar koronajárdék 4%	99.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	83.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	95.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	96.—
Magyar gyermekny sorsjegy-kölcsön	200.—
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	150.—
Osztrák járdék ezüstben	99.50
Osztrák járdék papirban	100.—
Osztrák korona járdék	117.—
Osztrák járdék aranyban	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	155.—
Osztrák-magyar bankrészvény	17.65
Magyar hitelbank részvény	17.65
Városi villamosvasut	833.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	680.50
20 frankos frankos (Napolendor)	683.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	19.08
Német birodalmi márka	117.58
London vista	24117

Páris vista a ----- 95.47
20 márkás arany ----- 37.40

**A mátrakörözsvidéki helyiérdekű vas-
utak részvény társasága május 17-én tartja meg
közgyűlését. A részvénytársaság vezetősége
most értesítette erről a megye törvényható-
ságát oly felkéréssel, hogy a megye jelölje
meg kiküldöttjét, akit a választmányba is kíván
beválasztani. A megye értesítését május 16-ig
várja az igazgatóság és nem értesítés esetén
dr. Miskolczy Ferenc jelenlegi választmányi ta-
got fogja a közgyűlés előtt megválasztásra
ajánlani.**

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Tudósítóinknak. A szerkesztői postában
közölt értesítések ugylátszik elkerülték tudósi-
tóink figyelmét. Ép azért most e helyen ismétellen
kérjük, őket sziveskedjenek tudósításaikkal délután
5 óráig 6-ig fölkeresni bennünket, mivel a korábbi
órákban nem talál senkit a telefon értesítés a
szerkesztőségben.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Tanuló

fizetéssel felvétetik

Kelemen Béla,

— könyv- és papirkereskedésében, —
NAGYVÁRAD Kossuth Lajos-utca.

LEGRÉGIBB ÉS LEGMEGBIZHATÓBB

nyaralási vállalat

Van szerencsénk a nagyérdemű
közönség b. figyelmét felhívni fővá-
rosi mintára berendezett **Molykár
elleni megóvó vállalatunkra.**

Elfogadunk nyári gondozás fe-
lelősség mellett bármily értékes
ruhákat, szőrme árukat, függönyöket,
szőnyegetek stb. azokat saját mühe-
jünkben kijavítva, hiba nélkül szol-
gáltatjuk vissza, kívánatra azokért
házhoz küldünk; az üzlet és raktár
tűz és betörés ellen biztosítva van.

Becsés pártfogását kérve,

kiváló tisztelettel:

Zboray Gyula és Társa

szücs üzlete, Fő-utca 7. sz.

Moskovits

cipőgyár

Kossuth-utca

Helyi ipar.

Egy két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,

számlák, falragaszok,
bál meghívók,
táncrendek, étlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

Hirdetmény.

Az 1908. évre érvényes országgyűlési képviselő választóknak a nagyváradai választókerületre nézve hivatalból összeállított ideiglenes névjegyzéke a kihagyottak névjegyzékével együtt az 1899. évi XV. t. cz. 146., illetve 151. §-a értelmében folyó évi május hó 5-től kezdődőleg folyó évi május hó 25-ig bezárólag a városház közigazgatási kiadóhivatalában közszemlére lesz kitéve.

Ezen ideiglenes névjegyzéket, valamint a kihagyottak jegyzékét a jelzett napokon reggeli 8 órától déli 12 óráig mindenki megtekintheti és délután 2 órától 6 óráig ugyanott lemásolhatja.

Felhívatom mindazok, akik az 1874. évi XXXIII. t. cz. 44. § a értelmében a felszólalásra akár azért, mert a választók névjegyzékébe fel nem vettek, akár azért, mert nevük, foglalkozásuk, vagy életkoruk hibásan lett beírva; akár azért, mert valaki jogosulatlanul lett felvéve, vagy kihagyva, jogosítva vannak felszólalásaikat írásban a szükséges okiratokkal felszerelve, a központi választmányhoz címezve, az 1899. évi XV. t. cz. 151. §-a értelmében folyó év május hó 5-től 15-ig Kelepecz Dezső irodaigazgatónál beadni.

Ezen felszólalásokat fentebb nevezett irodaigazgató hivatali helyiségében a hivatalos órák alatt mindenki megtekintheti, azokat délután 2-től 6 óráig ugyanott lemásolhatja s azokra vonatkozólag netán teendő észrevételét írásban minden beadványhoz külön, a szükséges okiratokkal felszerelve, az 1874. évi XXXIII. t. cz. 45. és 46. §§-ai alapján a központi választmányhoz címezve, május hó 16-tól 25-ig bezárólag az irodaigazgatónál benyújthatja.

Kelt Nagyvárad város központi választmányának 1907. április 30. tartott üléséből.

Rimler Károly,

polgármester, mint a központi választmány elnöke.

Papi ruhák.

Mint néhai Lobotka István birneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segédje batorokodom a nagyságos- és főtisztelendő papság becses figyelmét Kisfűrdő-u. 17. sz. alatti saját házámban megnyitott szabó üzletemre felhívni, ahol mindennemű papi ruháknek szintartó, erős, jó szövethől való elkészítését jutányos árban elvállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak szakszerű előállításáról alkalmá lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés pártfogást kér:

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.
Nagyvárad, Fűrdő utca 17. szám.

Új találmány

Törvényileg védve.

A fürdőző közönség és a gyomorfájások figyelmébe.

A kinek egészsége és élete kedves, mielőtt fürdőre menne, el ne mulassza meg-hozatni a szabadalmazott

— állítható —
gyomorvédő övemet

amely egy különleges flanel-lel bélelt ruha-féle, a világon egyedül álló páratlan egészség biztosító, mert utasításaim szerint viselve, nemcsak, hogy a meghűlést, a megbetegedést lehetetlenné teszi, de bármily régi gyomorfájásokat, gyomorgörcsöket, bélfájdalmakat, hasmenéseket, csikarásokat stb. azonnal néhány perc alatt megszüntet, ehetik bármit, tolyton kitűnő étvágyat, rendes székelést biztosít, tehát valóságos betegség üldöző, éppen azért ugy a fürdőző közönségnek, mint a gyomorfájásoknak megfizethetetlen, tehát nem szabad sajnálni ennek csekély árát, melyért százszorosan, esetleg életével fizetheti meg fukarságát, mert hiszen mindenki tudhat is rá példát, hogy mert ilyen védő eszköz nem létezett, gyógyulás helyett halálos hűlést kapott, mert nincs veszedelme sebb, mint az elázott testtel a fürdőzéstől az állítható gyomorvédő öv nélkül, az esetleg időközben hirtelen lehűlt zivataros levegőre ki-jönni, egy perc alatt halálos hűlést kaphatni.

Férfi vagy női, I. szám, mely legtöb-bekre alkalmas 3 korona. II. túl nagy termetűekre 3 korona 50 fillér.

Utánzás tilos.

Egyedüli készítője, mint a szabadalom tulajdonosa:

TAKÁTS DÁNIEL

Várad-Velence, Sorompó-u. 2. A vasuti sorompó mellett.

Dr. Rácz Ödön Sanatoriuma és vizgyógyintézete (ezelőtt Politzer-fle)

Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-utca, 7. szám.
Telefon 693.

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva. (Fertőző és elmebetegek kivételével.) Vizgyógymódok, villanygyógyászat, villanyfürdők, szénsavas-törpefenyő. Asványfürdők, forró légtelítés, gőz szekrény, póstyéni iszapkura. Inhalatiók. Vibratios massage, Soványító és hizó kura.

Javalva: Idegesség, kimerültség minden neme, gyomor, bél-, szív-, tüdő és légzőszervek bántalmái, izületi-, izom-, ideg csuznál kitűnő gyógyeredmények.

Állandó orvosi felügyelet.

Olcsó árak. Pensio (lakás és ellátás) naponta 3 5-7 korona.

Prospektus és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr Rácz Ödön,
az intézet tulajdonosa és vezetője.

Egy új vas ágy, réz-diszítéssel olcsón

= eladó. =

Cím: Fő-utca, Rimanóczy-palota I. em. 12. ajtó.

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérnemű- és uri-

divat üzlete

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.

Csodálatos olcsó!

Vásárlásra ritka alkalom!

kinálkozik mostan egy rövid ideig a t. vevőközönségnek

TESZLER SIMON gyapjuszövet és posztónagykereskedőnél (Zöldfa-utca 33.)

Ki célba vett más vállalat következtében raktárán levő összes árucikkeit mélyen leszállított árban bocsátja eladásra.